

Motion till riksdagen 2020/21:3269

av **Bengt Eliasson m.fl. (L)**

Ett reformerat arbetssätt för Försäkringskassan

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning gällande ett reformerat arbetssätt för Försäkringskassan och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Alla ska kunna känna sig trygga vid långvarig eller kortvarig sjukdom. Därför ska sjukförsäkringssystemet se till att alla människor har en försörjning ifall de blir sjuka. Dessutom ska sjukförsäkringen vara aktiv och anpassad efter den sjukskrivne så att fler kommer tillbaka till arbetslivet så snabbt som möjligt.

Allt detta ställer stora krav på ansvariga politiker. Ett löpande reformarbete krävs för att socialförsäkringssystemet i varje tid ska kunna leverera trygghet och lyhördhet mot den enskilde, samtidigt som skattebetalarnas pengar används rättssäkert och effektivt i linje med den arbetslinje som har tjänat Sverige väl.

Mot bakgrund av detta måste Försäkringskassans arbetssätt bli föremål för ett större reformarbete under 2020-talet. Dagens försäkringskassa brottas återkommande med ett lågt förtroende från allmänheten. Detta är inte hållbart.

Under myndighetens paraply rymms en stor mängd för samhället viktiga försäkringar och bidrag såsom bedömningen av sjukpenning, boendetillägg, närståendepenning, bilstöd, assistansersättning, barnbidrag, etableringsersättning och föräldrapenning. Den administrationströtthet som både brukare och förmånstagare såväl som läkare beskriver efter kontakt med Försäkringskassan måste tas på största allvar. Därför vill Liberalerna att myndigheten i sitt direktiv ges ett portaluppdrag att stötta och lotsa. Försäkringskassan ska vara en partner för de sjuka i arbetet för att komma tillbaka, samt för sjukvården i stort. En hörnsten i arbetet för en försäkringskassa som stöttar och lotsar måste bli att utöka så kallad Finsam, samarbetet mellan försäkringskassa och vård.

Detta är i första hand avsett för att medborgare ska få stöd och rehabilitering som ger dem möjlighet att försörja sig själva.

Insatserna syftar ofta till att samlokalisera, utveckla gemensamma metoder och individanpassa insatser så att en ökad effektivitet nås.

Liberalerna är och har länge varit pådrivande för att det ska vara möjligt för Försäkringskassan och hälso- och sjukvården att samordna sina resurser. Vår fasta övertygelse är att det är bättre att använda pengar till att ge människor vård och rehabilitering än till att de ska få långvarig sjukpenning medan de står i vårdkö. Därför drev dåvarande socialförsäkringsminister Bo Könberg (L/FP) 1993 igenom att en lokal samordningsmodell skulle göras på försök mellan 1994 och 1997. Försöken innebar kortare vårdköer, kortare sjukskrivningar och att resurser kunde frigöras.

Också mer begränsade försök med Finsam under 2000-talet har fallit väl ut. En utvärdering från riksdagens socialförsäkringsrapport, publicerad i juni 2015, visade på mycket goda resultat för de samordningsförbund som bildats lokalt av Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, regioner och kommuner. Denna form av Finsam hade bildats i syfte att finansiera insatser för personer som behöver samordnade rehabiliteringsinsatser. Resultaten är talande: En betydande andel av dem som hade fått individinriktade insatser hade kommit närmare eller gått vidare till egen försörjning. Vidare, konstaterade riksdagens socialförsäkringsrapport, hade deltagarna fått ökad livskvalitet och självständighet, stärkt social kompetens, ökad motivation att aktivera sig, minskad fysisk begränsning och bättre handlingsberedskap, stärkt självkänsla och ökat välbefinnande.

Ökad samordning av resurser kring människor med olika typer av svårigheter är helt nödvändigt så snart problemen är någorlunda komplexa. Detta förhållande känns även igen från politiken för insatser för människor med funktionshinder såväl som från arbetsmarknadspolitiken. På det senare området sker i dagsläget en större omläggning av Arbetsförmedlingens verksamhet. En framtida reformering av Försäkringskassan bör vila på intryck ifrån det arbete som nu görs till följd av januariavtalet, inte minst vad gäller den utökade roll som fristående aktörer intar.

Mot bakgrund av ovan bör regeringen tillsätta en utredning om hur Försäkringskassan under nästa mandatperiod kan ges i uppdrag att aktivt medfinansiera behandling och rehabiliteringsinsatser som kan sänka sjukskrivning, särskilt för personer som annars riskerar långvarig sjukskrivning. Det är ett sätt att både frigöra resurser till vården och värna arbetslinjen samt att skapa bättre livskvalitet för människor som kan få vård och återgång till arbete och egen försörjning snabbare. Utredningen bör även särskilt överväga om fristående aktörers roll kan förändras inom ramen för att Försäkringskassan ges ett portaluppdrag att stötta och lotsa samt en medföljande utökad Finsam – särskild lärdom bör dras av den pågående reformeringen av Arbetsförmedlingens arbete med matchningsverksamhet. Också frågan om att göra lokal Finsam obligatorisk för kommunerna bör ingå i utredningens uppdrag.

En utredning bör även särskilt se över handläggningen av flera stöd ämnade för personer med funktionsnedsättning. Exempelvis har bilstödet blivit en byråkratisk drake, där allt färre söker och beviljas hjälp. 2018 kostade förvaltningen av förmånen skattebetalarna 37 miljoner kronor, samtidigt som det utbetalda stödet uppgick till 99 miljoner. Annorlunda uttryckt kostar det alltså omkring 370 kronor att förmedla 1 000 kronor. Detta talar för att en annorlunda styrning behövs, och detsamma gäller ansvaret för den personliga assistansen där Liberalerna anser att ansvaret helt bör övertas av staten. Uppdelningen i huvudmannskapet mellan stat och kommun leder i dag till en

försämrad assistans som beskär människors frihet och inskränker medborgares rättigheter, en fråga som dock kommer att bli föremål för en utredning i särskild ordning.

Allt detta föranleder att ett större reformarbete krävs. Därför bör riksdagen tillkännage för regeringen att en utredning för ett reformerat arbetssätt för Försäkringskassan bör tillsättas.

Bengt Eliasson (L)

Johan Pehrson (L)

Lina Nordquist (L)

Christer Nylander (L)

Allan Widman (L)

Maria Nilsson (L)

Gulan Avcı (L)

Mats Persson (L)